KAJ ČE **NE POZIDAMO PROSTORA,** AMPAK MU OMOGOČIMO, DA **OSTANE ŽIV?**

Živimo v času, ko vemo preveč, da bi lahko gradili tako, kot smo gradili doslej. Vemo, da prostor ni neskončen. Vemo, da narava ni praznina, ki čaka na pozidavo. Vemo, da vsaka nova cesta, stavba in parkirišče nekaj vzamejo prostoru, ki je pred nami obstajal brez njih.
Pa vendar še vedno gradimo. Morda zato vprašanje novega naselja v Lescah ni samo:

Kaj naj tukaj zgradimo?

Morda je pomembnejše vprašanje:

Česa nam ni treba zgraditi?

Najbolj trajnostna stavba je tista, ki je ne zgradimo. Če bi natečajno območje prepustili naravi, bi se ta razvijala brez urbanističnega načrta, brez parcelacije, brez cest in brez arhitekture. Toda Lesce potrebujejo prostor za svoje nadaljnje življenje.

Zato naš predlog ne izhaja iz ilužije, da je mogoče graditi brez posledic. Izhaja iz vprašanja, **kako lahko ob nujnosti gradnje zgradimo čim manj, zavzamemo čim manj in omogočimo čim več**.

Namesto da bi celotno območje razumeli kot površino, ki jo je treba urbanizirati, ga razumemo kot prostor, katerega čim večji del želimo ohraniti odprt. Pozidavo zato zgostimo. Naravo pa povežemo.

ODPRT PROCES, PRILAGODLJIVE STRUKTURE

osnovni modul

stanovanje

združevanje

zamikanje

variacije

različni programi

Za začetek narišemo samo dve črti. Prva poteka od severa proti jugu. Poveže staro jedro Lesc s cerkvijo z novim svetom trgovine, infrastrukture in obvoznice. Druga poteka od vzhoda proti zahodu. Poveže središče Lesc z odprto krajino.

Mesto z naravo.
Staro z novim.

Križišče obeh poti ni prometno križišče. Je prostor srečevanja. Ti dve poti sta hrbtenica novega dela Lesc. Ob njiju se lahko skozi čas razvijajo različni programi, dogodki in načini uporabe. Preden nastanejo stavbe, tako nastanejo odnosi.

glavna os usmerja poglede na silhueto cerkve

obstoječa drevesna vegetacija se ohranja - **divji park**

podvoz pod Regionalno cesto Lesce - Bled

nova stanovanjska soseska (196 stanovanj)

površine za zadrževanje in ponikanje meteornih voda - ponikanje kot element krajinske zasnove

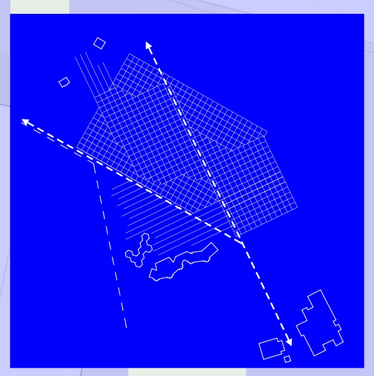
kolesarska pot ob ježi, povezava vzdolž ježe

glavna os, ki povezuje vaško jedro Lesc in širše območje kulturne krajine Studenčice
povezuje mesto in odprto krajino proti Bledu

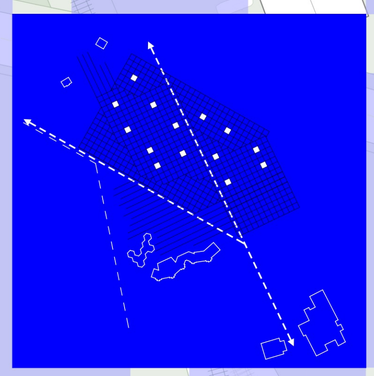
situacija M 1:1000

tloris pritličja M 1:500

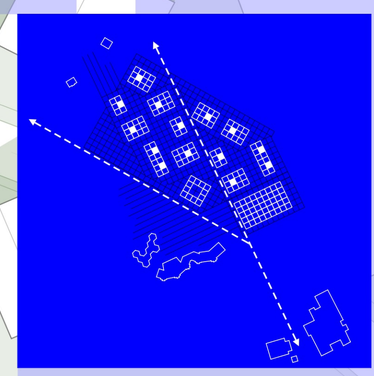
01 ROJSTVO - vzpostavitev prostorskih osi
Prva os povezuje cerkev in vaško jedro Lesc s turistično nakupovalnim centrom ter usmerja pogled na okoliške gore. Vzpostavlja odnos med grajenim okoljem ter širšo krajino.
Druga os povezuje staro mestno jedro z novo ureditvijo proti naravi, s čimer ustvarja razvojno smer mesta in njegovo povezavo z odprtim postorom.

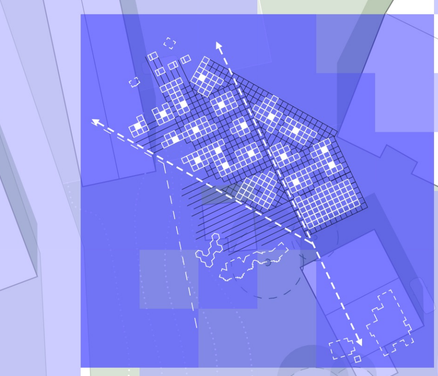
02 GENEZA - formiranje prostorskih mrež
Iz osi se razvijeta dve različni mreži, ki se prepletata in ustvarita polje možnosti za nadaljni razvoj.

03 KALITEV - pojav jeder
V prepletu obeh mrež se določijo prostorske točke z največjim razvojnim potencialom. Iz teh točk natanejo prva urbana jedra oz. prostorska debla, ki postanejo nosilci nadaljnjega razvoja.
Jedra se ne oblikujejo kot zaključni elementi, temveč kot začetki struktur, ki se lahko v naslednjih fazah razraščajo in medsebojno povezujejo. Prostor preide iz polja možnosti v konkretnejšo strukturo rasti.

04 RAZRAŠČANJE - generiranje urbanega tkiva
Iz enotnega modula se razvijejo različne tipologije, prilagojene posameznim programom, robovom in značaju prostora. S ponavljanjem, združevanjem, zamikanjem in variiranjem modula nastajajo različne prostorske konfiguracije.
Urbanizem je razumljen kot sistem pravil, ki omogoča razrast mesta brez vnaprej določene končne forme.

05 RAZRAŠČANJE - stopnja skrajnosti
Posamezne tipologije se skozi ponavljanje in prilagajanje lahko širijo preko svojih prvotnih meja.
Prav v skrajnosti sistema se pokaže možnost, da se ob nadaljnjem širjenju, tipologije začnejo spreminjati, združevati in generirati nove prostorske oblike.
Mesto je zato razumeljno kot odprt sistem, katerega končna podoba ni določena.

KP247

PREDEN NASTANEJO STAVBE, NASTANEJO ODNOSI.

VKLJUČI
PREMAKNI
DOPOLNI
ODSTRANI
PRILAGODI
UPORABI
SOUSTVARI

Mesto kot odprt sistem, ki raste, se preoblikuje in znova vrača prostor naravi. Dve prostorski osi, mreža, jedra, tipologije in praznine ustvarjajo polje možnosti za prihodnji razvoj Lesc.

SKUPNA INFRASTRUKTURA, KULTURA IN IZOBRAŽEVANJE, VKLJUČUJOČE BIVANJE, NARAVA V MESTU.

OBNOVLJIVA ENERGIJA, ZELENE STREHE, SKUPNI VRTOVI, ZADRŽEVANJE VODE.

SOUDELEŽBA, PRILAGODLJIVOST, KROŽNI MATERIALI, UČENJE Z DELA.

glavna os usmerja poglede na silhueto okoliških gora

novi cestni priključek za uvoz v podzemno garažo

vzpostavitev nove povezave preko regionalne ceste Lesce s TNC

PM stanovanj VS1 - VS7 > 104 stanovanj
G1 - 212 PM

shrambe stanovalcev 5 m²
G1 - 112 shramb
G2 - 105 shramb

PM za uporabnike in obiskovalce
športne dvorane (108 PM)

tloris kleti M 1:1000

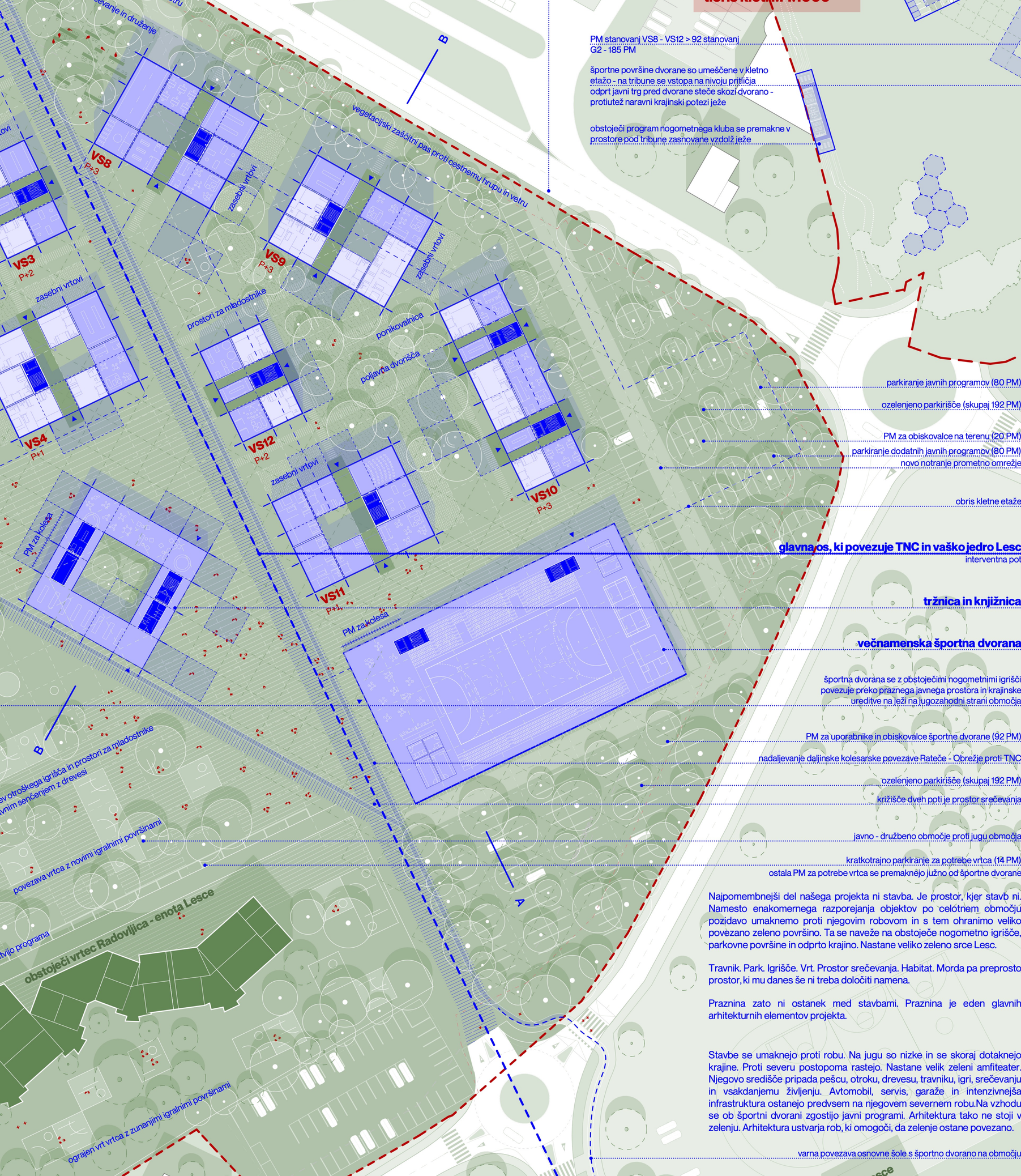
PM stanovanj VS8 - VS12 > 92 stanovanj
G2 - 185 PM

športne površine dvorane so umeščene v kletno etažo - na tribune se vstopa na nivoju pritličja
odprt javni trg pred dvorane steče skozi dvorano - protiutež naravni krajinski potezi ježe

obstoječi program nogometnega kluba se premakne v prostore pod tribune zasnovane vzdolž ježe

G1

G2

parkiranje javnih programov (80 PM)

ozelenjeno parkirišče (skupaj 192 PM)

PM za obiskovalce na terenu (20 PM)

parkiranje dodatnih javnih programov (80 PM)

novo notranje prometno omrežje

obris kletne etaže

glavna os, ki povezuje TNC in vaško jedro Lesc
interventna pot

tržnica in knjižnica

večnamenska športna dvorana

športna dvorana se z obstoječimi nogometnimi igrišči povezuje preko praznega javnega prostora in krajinske ureditve na ježi na jugozahodni strani območja

PM za uporabnike in obiskovalce športne dvorane (92 PM)

nadaljevanje daljinske kolesarske povezave Rateče - Obrežje proti TNC

ozelenjeno parkirišče (skupaj 192 PM)

križišče dveh poti je prostor srečevanja

javno - družbeno območje proti jugu območja

kratkotrajno parkiranje za potrebe vrtca (14 PM)
ostala PM za potrebe vrtca se premaknejo južno od športne dvorane

Najpomembnejši del našega projekta ni stavba. Je prostor, kjer stavb ni. Namesto enakomernega razporejanja objektov po celotnem območju pozidavo umaknemo proti njegovim robovom in s tem ohranimo veliko povezano zeleno površino. Ta se naveže na obstoječe nogometno igrišče, parkovne površine in odprto krajino. Nastane veliko zeleno srce Lesc.

Travnik. Park. Igrišče. Vrt. Prostor srečevanja. Habitat. Morda pa preprosto prostor, ki mu danes še ni treba določiti namena.

Praznina zato ni ostanek med stavbami. Praznina je eden glavnih arhitekturnih elementov projekta.

Stavbe se umaknejo proti robu. Na jugu so nizke in se skoraj dotaknejo krajine. Proti severu postopoma rastejo. Nastane velik zeleni amfiteater. Njegovo središče pripada pešcu, otroku, drevesu, travniku, igri, srečevanju in vsakdanjemu življenju. Avtomobil, servis, garaže in intenzivnejša infrastruktura ostanejo predvsem na njegovem severnem robu.Na vzhodu se ob športni dvorani zgostijo javni programi. Arhitektura tako ne stoji v zelenju. Arhitektura ustvarja rob, ki omogoči, da zelenje ostane povezano.

varna povezava osnovne šole s športno dvorano na območju

Krajinska zasnova temelji na načelih trajnostnega urbanizma, zlivanju nove soseske z značajem gorenjske krajine ter ustvarjanju kakovostnih in ugodnih bivalnih pogojev. Zelena infrastruktura ni razumljena zgolj kot spremljajoča ureditev, temveč kot večnamenski sistem, ki hkrati upravlja padavinsko vodo, blaži hrup in veter ter zmanjšuje pregrevanje prostora.

Padavinska voda se obravnava po načelu »zadrži, očisti in ponikaj na mestu nastanka«. Zasajeni deževni vrtovi in bioretencijske celice s substratom iz peska in komposta mehansko in biološko filtrirajo onesnaževala z utrjenih površin, vegetacija pa s koreninskim sistemom ohranja prepustnost tal in sodeluje pri čiščenju vode. Tak sistem zmanjšuje obremenitev javne kanalizacije, omogoča bogatenje podtalnice ter ob intenzivnih nalivih zmanjšuje možnost poplavljanja naselja.

Ob prometnicah se vzpostavljajo večplastni zeleni pasovi, ki z gosto strukturo podrasti, grmovnic in dreves absorbirajo ter razpršujejo prometni hrup. Vegetacijski robovi obenem delujejo kot polprepustna protivetrna zaščita, ki blaži gorske vetrove in karavanški fen ter zmanjšuje nastanek neprijetnih prepihov med objekti. Stopnjevita zasaditev z avtohtonimi vrstami povezuje zaščitno funkcijo z značajem lokalne krajine.

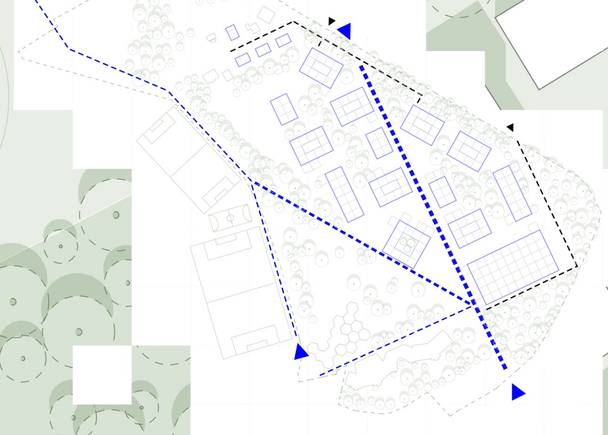
Pomembno vlogo ima tudi zaščita pred poletnim pregrevanjem. Drevesa z evapotranspiracijo aktivno hladijo zrak, krošnje pa s slojevitim senčenjem ščitijo zunanje površine, fasade in parkirišča pred neposrednim sončnim sevanjem. Listavci so strateško umeščeni predvsem na južne in zahodne strani, kjer poleti zagotavljajo senco, pozimi pa omogočajo prehod sončne svetlobe. Tako krajinska zasnova ustvarja odporen, klimatsko prilagojen in bivalno kakovosten zeleni sistem, ki postane aktivni nosilec identitete nove soseske.

glavna os usmerja poglede na silhueto cerkve

zelene površine / odprti prostori

dostopi in prometna ureditev

programska shema - javni program > javno pritličje > bivalni program

06 REDČENJE IN PRERAŠČANJE
Redukcija razkrije prvotne osi, mreže in jedra, ki so bila skozi proces rasti prekrita z intenzivno gradnjo.
Po redukciji grajenega tkiva se sprostijo prostori, v katere se postopoma vračajo naravni procesi. Narava začne preraščati in preoblikovati preostalo urbano strukturo ter zabrisuje nekdanjo jasno mejo med grajenim in odprtim prostorom.

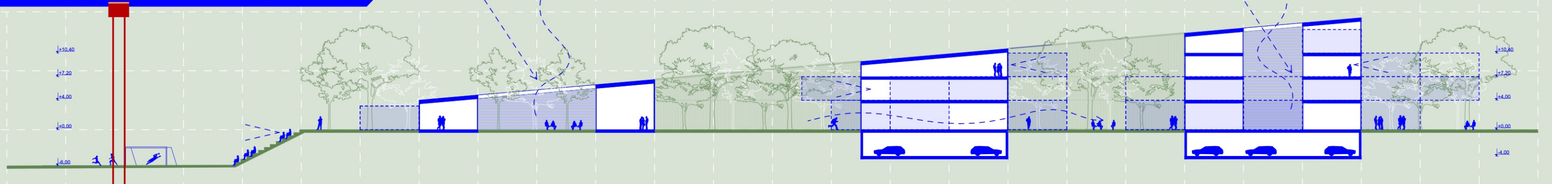
07 PONOVNO ROJSTVO - začetek novega cikla
V naravno preraščenem mestu ostanejo sledi prvotnih osi, mrež in urbanih jeder. Novi urbani elementi lahko nastanejo tam, kjer se ponovno pojavijo potrebe, programi in razvojni potencial.
Mesto se zato ne vrne v prvotno stanje, temveč začne nov cikel rasti na podlagi prejšnjega.

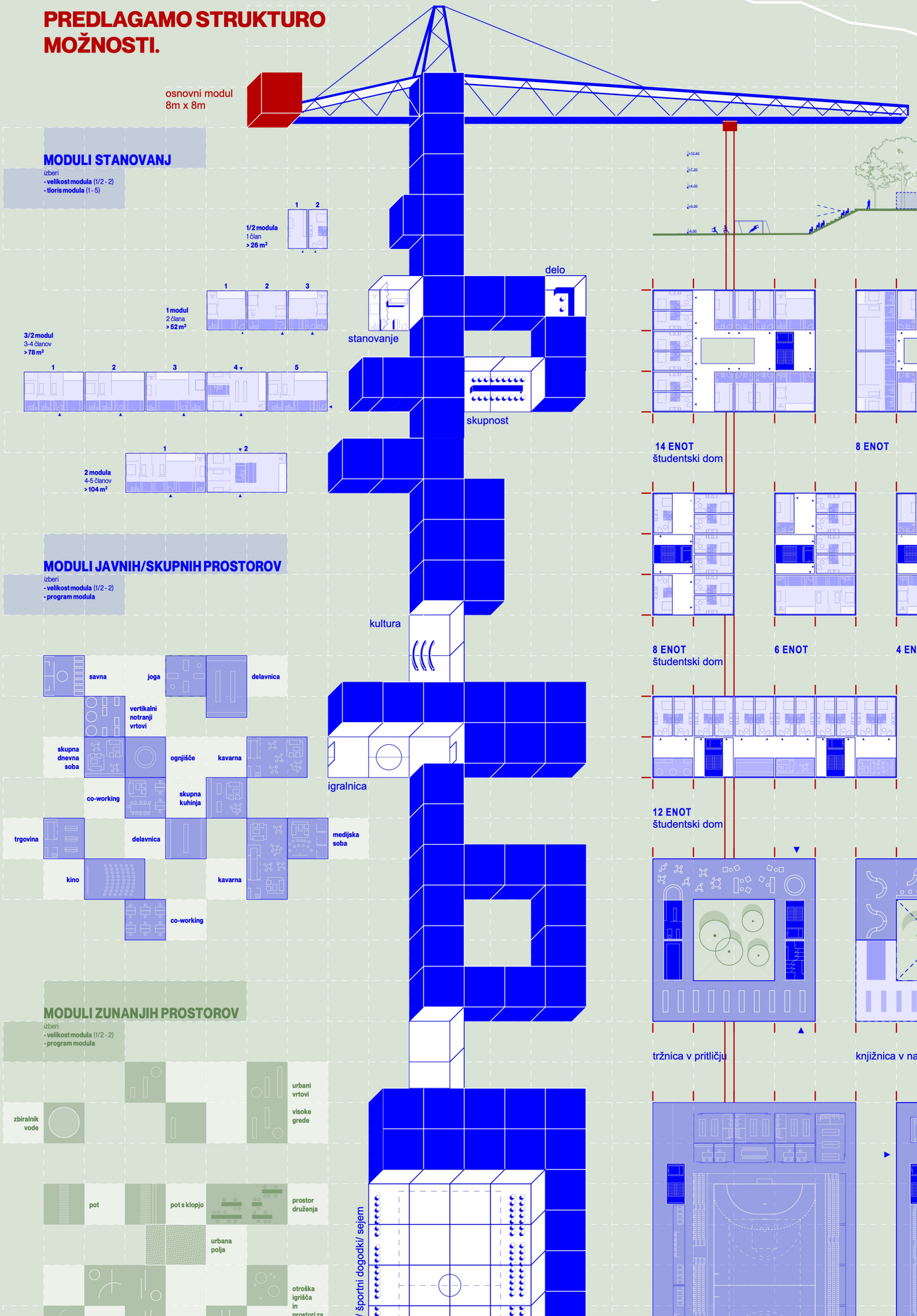
KP247

PREDLAGAMO STRUKTURO MOŽNOSTI.

Arhitektura ima nenavadno ambicijo. Poskuša določiti življenje ljudi, ki jih še ne pozna. Narišemo stanovanje. Določimo dnevno sobo. Kuhinjo. Spalnico. Hodnik. In pričakujemo, da bodo ljudje desetletja živeli tako, kot smo si predstavljali danes. Toda načini življenja se spreminjajo hitreje kot stavbe. Zato ne predlagamo dokončne arhitekture. Predlagamo strukturo možnosti.

Konstrukcijske mreže omogočajo različne tipologije, različne programe in njihove prihodnje spremembe. Stanovanje lahko postane nekaj drugega. Dva prostora se lahko združita. Eden se lahko razdeli. Program se lahko spremeni. Stavba lahko sprejme življenje, ki ga danes še ne poznamo.

MODULI STANOVANJ

izberi
- **velikost modula** (1/2 - 2)
- **tloris modula** (1 - 5)

MODULI JAVNIH/SKUPNIH PROSTOROV

izberi
- **velikost modula** (1/2 - 2)
- **program modula**

MODULI ZUNANJIH PROSTOROV

izberi
- **velikost modula** (1/2 - 2)
- **program modula**

Namesto kataloga dokončnih objektov predlagamo knjižnico možnosti. Različne načine bivanja. Različne velikosti. Različne odnose med zasebnim in skupnim. Različne stopnje odprtosti. Različne načine uporabe. Prebivalec tako ni samo uporabnik arhitekture. Lahko postane njen soustvarjalec. Soseska zato ni nekaj, kar arhitekt dokonča in preda uporabniku. Je nekaj, kar lahko skupnost skozi čas nadaljuje.

Morda prihodnost arhitekture ni v tem, da zna vedno natančneje določiti končno podobo sveta. Morda je v tem, da zna ustvariti dobre pogoje za njegov razvoj.

Vrtnar ne izdela drevesa. Ne določi vsake njegove veje. Pripravi zemljo. Omogoči svetlobo. Dovaja vodo. Posadi seme. In pusti rasti.

Podobno razumemo arhitekturo novega dela Lesc. Vzpostavimo poti. Določimo robove. Zgostimo gradnjo. Ohranimo praznino. Ponudimo konstrukcijske mreže. Omogočimo različne načine bivanja. Nato pa dopustimo, da se prostor skupaj s svojimi prebivalci spreminja.

PREBIVALEC POSTANE SOUSTVARJALEC PROSTORA.

PRAZNINA - NARAVA - JAVNI PROSTOR

ZELENI AMFITEATER - PROGRAM Z ZELENO STREHO

INDUSTRIJA

usmerjanje pogledov, razširitev javnega programa, iztek prostora

MANJ OBJEKTA. VEČ PROSTORA.

športna dvorana v kleti
možna večnamenska uporaba

športna dvorana v pritličju

Naš predlog zato ni poskus izdelati idealne podobe novega dela Lesc. Je poskus vzpostaviti pogoje, v katerih lahko ta del Lesc skozi čas postane živ. Manj pozidane površine. Več povezane krajine. Manj avtomobila. Več poti. Manj dokončnih tipologij. Več možnosti. Manj določanja. Več sodelovanja. Manj objekta. Več prostora.

Morda trajnostna arhitektura prihodnosti ne bo tista, ki bo znala zgraditi vedno več na vedno bolj trajnosten način. Morda bo tista, ki bo znala prepoznati, kdaj je dovolj.

USTVARJANJE PROSTORSKIH POGOJEV ZA NADALJNJI RAZVOJ.

PO PRINCIPU ARHITEKT KOTVRTNAR.

